

**Громадська організація
«Південна фундація педагогіки»**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ
учасників міжнародної
науково-практичної конференції**

**«ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ
НАУК: АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ»**

18–19 грудня 2020 р.

Частина II

**Одеса
2020**

УДК 159.9+37.01«312»(063)
П86

П86 **Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики:** Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (18–19 грудня 2020 р., м. Одеса). – Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки», 2020. – Ч. 2. – 124 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 159.9+37.01«312»(063)

© Автори статей, 2020
© Південна фундація педагогіки, 2020

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 5. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ПЕДАГОГА: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Божок Н. В.

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ
У НАУКОВОМУ ДОРОБКУ ІВАНА ЗЯЗЮНА 7

Заря Л. О., Ворона Н. С.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ СТУДЕНТІВ
НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ У ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ..... 10

Лісунова Л. В., Вітюк Ю. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ЕСТЕТИЧНОГО В МИСТЕЦТВІ
І ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН 14

Лісунова Л. В., Самойлова К. Е.

ЗАСОБИ СТИЛІЗАЦІЇ В ПЕТРИКІВСЬКОМУ РОЗПИСІ
ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СПРИЙНЯТТЯ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН 18

Максименко Н. В.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ВЧИТЕЛЯ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ..... 22

Морозова Л. С.

ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ
НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ 26

Полюга В. В.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ
ХОРОВИХ ДИСЦИПЛІН 29

Рудченко М. І.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ
І ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ
ПІДПРИЄМСТВА НА АНДРАГОГІЧНИХ ЗАСАДАХ 34

Стукалова Т. Г.

РОЗВИТОК САМООСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА
В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ 39

Trofymova M. L.

IMPROVING TESTING FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE
IN MODERN CONDITIONS 42

Хаустова О. В. ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧИЙ РОЗВИТОК ВЧИТЕЛЯ ЯК ПОТРЕБА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	45
--	----

СЕКЦІЯ 6. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Антонець Н. Б. ДО ІСТОРІЇ ТВОРЕННЯ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ПІДРУЧНИКИ СПИРИДОНА ЧЕРКАСЕНКА	49
--	----

Артемьєва І. С. АКТУАЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КВАЛІТОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ГАЛУЗІ ДИЗАЙНУ В УКРАЇНІ	51
--	----

Berestok O. V. DISTANCE LEARNING AS A CHALLENGE IN TERMS OF STRICT QUARANTINE MEASURES	55
---	----

Білокопитов В. І. ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ЗАРУБІЖНИХ НАУКОВЦІВ	57
--	----

Данильченко О. А. СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ДО СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ	60
--	----

Зайченко Н. І. ПОНЯТТЯ «ДОБРОЧЕСНІСТЬ» В ІСПАНСЬКИХ ПІДРУЧНИКАХ З МОРАЛІ НА МЕЖІ XIX – XX СТ.	64
---	----

Іванов Є. В. ПРОБЛЕМА УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ.....	67
--	----

Ісаєв М. А. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ	69
---	----

Кравчук І. О. НАВЧАННЯ ЖІНОК В ОКСФОРДСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ (1879-2020).....	71
---	----

Мигуля В. В. НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ «НАЦІОНАЛЬНО-МОВЛЕННСВОЇ ОСОБИСТОСТІ» У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	74
---	----

Позняк В. І.

ТРЕНІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ
АКТОРА В ПРОЦЕСІ РОБОТИ НАД РОЛЛЮ У ВИСТАВІ
ЛЬВІВСЬКОГО АКАДЕМІЧНОГО ТЕАТРУ
ІМ. ЛЕСЯ КУРБАСА «БЛАГОДАРНИЙ ЕРОДІЙ» 77

СЕКЦІЯ 7. ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ. СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

Грицай Н. Б., Швець Г. І.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ
НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ В 6 КЛАСІ 83

Кілючицька Т. В.

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПІДГОТОВКИ
БАКАЛАВРІВ У ГАЛУЗІ ТРАНСПОРТУ 86

Ковальська В. С.

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЯК СУЧАСНИЙ ТРЕНД РОЗВИТКУ
ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ 90

Лебеденко С. О.

ФОРМУВАННЯ УМІННЯ САМОСТІЙНО ВЧИТИСЯ
У СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ 94

Самойленко Т. І.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ 98

Степаненко О. К.

ФІЛОСОФІЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ
ЯК ОСОБЛИВА СФЕРА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 101

СЕКЦІЯ 8. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОДАТКОВОЇ ОСВІТИ

Разводова М. В.

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО
ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА ЗАНЯТТЯХ ХОРЕОГРАФІЇ 106

СЕКЦІЯ 9. УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Стражнікова І. В.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ЕКСПЕРТІВ
У ГАЛУЗІ ОСВІТИ В ЗВО УКРАЇНИ 110

Супрун В. М., Супрун Л. В. МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ	113
Тесленко М. М., Горященко А. М. ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК ВИМОГА СУЧАСНОСТІ.....	115
Черкашин С. В. ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ «ІНІЦІАТИВИ ДОСКОНАЛОСТІ» У ФРН ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ НІМЕЦЬКОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ І НАУКИ.....	118

3. розширення використання цифрових технологій в освітньому процесі, зокрема, це стосується студентів, які навчаються за індивідуальним графіком та студентів заочної форми навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інформаційно-аналітична довідка про результати опитування щодо стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України – режим доступу: <http://www.sqe.gov.ua/images/materials.pdf>

2. Сікора Я. Б. Реалізація змішаного навчання у вищому навчальному закладі / Ярослава Богданівна Сікора // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота». – 2016. – випуск 2 (39). – С. 236–239.

Черкашин С. В.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри німецької філології

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ «ІНІЦІАТИВИ ДОСКОНАЛОСТІ» У ФРН ЯК ІНСТРУМЕНТУ ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ НІМЕЦЬКОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ І НАУКИ

Наприкінці ХХ ст. перед університетською галуззю ФРН досить гостро постало питання фінансування державою університетів і створення умов для покращення якості німецької університетської освіти і науки на тлі процесів глобалізації і посилення конкуренції в освітній галузі на світовому рівні. Упродовж останніх двох століть німецькі наукові університети, які мали статус державних установ, сприймалися німецькою державою, громадськістю і університетськими колами як абсолютно рівні один одному за якістю здійснення своїх основних функцій і претендували на однакові умови фінансування [2, с. 20]. У дійсності ці ЗВО суттєво відрізнялись один від одного не тільки за своїми розмірами, але й як за якістю освітніх послуг і рівнем наукових досліджень. Цей факт був очевидним як для держави, так і для науковців і населення Німеччини. Сама університетська галузь залишалась не стратифікованою і не диверсифікованою через відсутність волі політиків і самих освітян до вжиття певних негайних заходів, необхідних для

подолання недоліків університетської освіти ФРН, які перешкоджали зайняттю німецькими університетами провідних позицій на глобальному рівні освітніх послуг, шкодили їх репутації як дослідницьких центрів, сприяли відтоку німецьких та іноземних студентів за кордон на тлі послаблення дослідницької функції університетів, недостатньої спеціалізації освіти і падіння якості викладання у на межі ХХ ст. [3, с. 20].

Для виправлення цієї ситуації федеральний уряд Німеччини розпочав у середині 2000-х рр. реформи, одна з яких – «Ініціатива досконалості» – передбачала посилення стратифікації і диверсифікації цієї галузі, зокрема через створення в ній конкурентного середовища, стимулювання боротьби за державні кошти, кошти фондів і третіх осіб і в решті решт т. зв. «елітних університетів або університетів досконалості», тобто через виокремлення певної групи із них і надання їй додаткового фінансування задля підвищення науково-дослідного потенціалу цих ЗВО. Сама держава, за оцінками німецьких спеціалістів, мала на меті, насамперед, послаблення фінансового тиску на неї з боку університетської галузі. Ця ініціатива федерального уряду ФРН, повністю підтримана регіональними урядами, викликала певні суперечки не лише в колах університетської спільноти, але й серед широкої педагогічної громадськості, які вважали упровадження елітарних університетів антидемократичним. На думку німецьких експертів, такий захід навряд чи міг призвести до ієрархізації в структурі університетської галузі на кшталт певної піраміди, типової для Великобританії, Франції та США, оскільки провідним принципом побудови німецької університетської освіти залишається принцип культурного федералізму, децентралізації управління, рівності і колективізму як засад освітньої і дослідницької політики, несприйняття будь-яких проявів комерціалізації університетської освіти.

Тим не менш, уже впродовж останніх 30 років у галузі німецької університетської освіти здійснюються реформи, основним гаслом яких є упровадження ринкових принципів «продуктивності та конкуренції», перехід від моделі державного фінансування ЗВО, орієнтованої на «вхід» (обсяг входних ресурсів: кількість вступників, студентів, професорів тощо) до більш гнучкої моделі фінансування на «виході» (результати діяльності ЗВО: співвідношення кількості випускників до кількості вступників, число присуджених докторських ступенів, рівень стороннього фінансування, забезпечення гендерної рівності тощо). Зміна схеми фінансування університетів мала на меті здійснення структурних змін в німецьких університетах шляхом започаткування нового типу конкуренції не тільки між університетами, але й між федеральними землями, між окремими структурними підрозділами університетів при збереженні німецької університетської культури, що базується на основних гумбольдтівських свободах і принципах. Цей перехід здійснювався через впровадження нових структур управління в університе-

тах («New Management»), налагодження договірних стосунків між державою і ЗВО, а також через зміну юридичного статусу університетів.

У відповідності до цих перетворень провідні німецькі науковці та політики в межах Наукової ради, Конференції міністрів освіти і Конференції ректорів ЗВО ухвалили у 2004 р. рішення щодо створення «центрів досконалості» («Centres of excellence») шляхом здійснення в галузі університетської освіти ФРН таких заходів: 1) організації ефективних університетсько-промислових дослідницьких центрів і залучення іноземних вчених з-за кордону; 2) стимулювання розвитку не окремих університетів, а окремих структурних підрозділів в університетських установах; 3) створення механізмів фінансування для використання вже напрацьованих схем; 4) стимулювання гнучкості та різноманітності при вирішенні певних завдань; 5) залучення міжнародних груп експертів до процедури рецензування досягнень університетів і розподілу коштів, що вписується в схему реформування університетської галузі на сучасному етапі її розвитку.

Ініціатива досконалості («Excellence Initiative»), розпочата у 2006 р., мала на меті: 1) створення в університетах Німеччини структурованих аспірантських програм; 2) «кластеризацію» регіональних науково-дослідних закладів через прояв ініціативи «знизу вгору» навколо певного переліку актуальних наукових тем; 3) співпрацю цих закладів з позауніверситетськими дослідницькими установами (зокрема, Інститутами Наукового товариства ім. М. Планка тощо), університетами прикладних наук («Fachhochschulen») та приватними ЗВО; 4) участь ЗВО у двоетапному відкритому і прозорому конкурсі наукових проєктів і стимулювання переможців врученням премії «Концепт майбутнього», зокрема I етап (2006–2011 рр.) мав загальний бюджет 1,9 млрд євро (380 млрд євро на рік); II етап (2012–2017 рр.) – 2,7 млрд євро (540 млрд євро на рік) [1, с. 14].

Так на першому етапі фінансування були вибрані найкращі проєкти за такими напрямками: 1) 39 аспірантських шкіл (Graduate Schools), кожна з яких отримала в середньому 1 млн євро на рік; 2) 37 «кластерів передового досвіду» («Clusters of Excellence»), кожен з яких отримав в середньому 6,5 млн євро/рік; 3) 9 «інституціональних стратегій» («Institutional Strategies»), фінансування кожної з яких передбачало в середньому 1 млн євро на рік. До фінансування більшості аспірантських шкіл були залучені певні бізнесові кола, які пропонували організацію практики, курсів, тренінгів для аспірантів, а також робочі місця. Діяльність «кластерів досконалості» ґрунтувалась на об'єднанні ресурсів університетів та дослідницьких інститутів, посиленні комунікації між ними, підприємствами та іншими позауніверситетськими дослідницькими установами. На II етапі реалізації «Ініціативи досконалості», що розпочався у 2012 р., було відібрано 45 аспірантських

шкіл; 43 «кластерів передового досвіду» і 11 «інституціональних стратегій». Відбір заявок за першими двома напрямками здійснювався на основі формальних критеріїв без участі урядових структур за участю 480 іноземних експертів, а за третім напрямом – 200 експертами, призначеними Науковою радою, 80 % із яких були іноземними фахівцями [1, с. 16].

Завдяки фінансуванню переможців конкурсу «Ініціатива досконалості» було створено додаткові висококваліфіковані робочі місця для понад 4 тис. дослідників і викладачів (у т. ч. аспірантських посад, дослідницьких посад для виконання певних досліджень після захисту дисертації (Post-Doc), посад молодшого професора (Junior professor), посад професора (повного або старшого – Senior professor). Іншими перевагами Ініціативи стало сприяння розвитку фахівців, експертів та керівників завтрашнього дня, сприяння інноваціям у бізнесі та промисловості.

Для збільшення кількості студентів у Німеччині федеральний уряд і федеральні землі розробили «Пакт про вищу освіту» (Higher Education Pact). У межах якого федеральний уряд і уряди федеральних земель надали в рівній частині загальну суму у 1,1 млрд євро з 2007 до 2010 рр. для забезпечення близько 90 тис. додаткових навчальних місць. «Пактом про вищу освіту II» у продовж 2011–2015 рр. було створено 275 тис. додаткових навчальних місць завдяки фінансовій підтримці федерального і земельних урядів ФРН у розмірі 6,4 млрд євро. Завдяки цьому кожна кваліфікована частка вступників до університетів вже перевищила рекордні для Німеччини 46% [1, с. 18].

Значні результати реформ у сфері вищої Німеччини освіти очевидні вже сьогодні. Але чимало проблем ще необхідно вирішити у майбутньому, зокрема підвищити фінансування для збільшення кількості студентів, покращити якість викладання, посилити підтримку передових досліджень. І хоча університети Німеччини завжди будуть залежні від основного фінансування з боку відповідної федеральної землі, впровадження ринкових механізмів у сферу освіти зумовило чимало змін, у тому числі посилено значення приватного фінансування в даній сфері. Федеральне міністерство освіти і науки Німеччини вже реалізує кілька проєктів, націлених на модернізацію, підтримку досліджень, що проводяться як на базі університетів, так і на базі позауніверситетських закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Möller, T. (2016). Messung möglicher Auswirkungen der Exzellenzinitiative sowie des Pakts für Forschung und Innovation auf die geförderten Hochschulen und außeruniversitären Forschungseinrichtungen. Studien zum deutschen Innovationssystem Nr. 9-2016. Institut für Forschungsinformation und Qualitätssicherung (iFQ) Februar 2016. Berlin.

2. Wimmer, M. (2005). Die überlebte Universität. Zeitgemäße Betrachtungen einer „unzeigemäßen« Universität. S. 19–46. In: Andrea Liesner/Olaf Sanders (Hg.) Bildung der Universität Beiträge zum Reformdiskurs. Transcript Verlag, Bielefeld.
3. Winter, M. (2012). Wettbewerb im Hochschulwesen. S. 17–46. In: die hochschule. journal für wissenschaft und bildung. Herausgegeben von Peer Pasternack für das Institut für Hochschulforschung (HoF) an der Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg 2/2012.

НОТАТКИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ
учасників міжнародної
науково-практичної конференції

«ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ НАУК:
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ»

18–19 грудня 2020 р.

Частина II

м. Одеса

Видавник – ГО «Південна фундація педагогіки»
Поштова адреса редакції: 65001, Одеса 1, а/с 247
www.pifp.org.ua, tel: +38 099 431 12 14

Підписано до друку 22.12.2020 р. Здано до друку 23.12.2020 р.
Формат 60х84/16. Папір офсетний. Цифровий друк. Ум.-друк. арк. 7,21
Наклад 100 прим. Зам. № 2312-20.